

САНА ОЛОХ

Х а л м а т
1931 оыл алтынны
ийтан тахсар

СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 105 (4995)

1977 оыл. Балабан ыйн 3 күнэ
СУБУОТА

Сызната
2 харчы

Хомуур үлэлэрин таба дьүөрэлиэххэ

Балабан ыйа — сайыгы хомуур үлэлэрэ ситэрлэлэр, түмүктөөр көмө. Сүбү күнүргө ити үлэлэри барыларын таба дьүөрөлөөн ыттар уонна ситиһинилээхтик түмүктүү сөрүктөөхтүг.

Билингги туругунан оттообун сыллаабы былана оройуон үрдүнэн бэара суоҕа 64, сиклээн угуу 35,3, сенаһы бөлэмнээһин 16,7, от нээккэтин огоруу 55,1 бырыһааннара эрэ төлөрүллэн иһэллэр. Онон мантан хаалбыт камыс ходуһа үлэлиир отчут ахсаана хонньук да түбэлтэһэ быаа көүрөтүлүө суоһаах. Оттонор сирдэр маршрутчара кыраабытынан уу отун ороонун, техника кыһайн кичирбөтөх сирдэрин илиинэн оттообун, эби аһымы бөлэмнээһин үлэлэригэр эвенолары тэрийиң, тастан көмө күтүү — студениары, шеф төхтөрү — сөптөөх участкаларыгар таба аттаран туруоруу уонна мунутуур көдүүстөөхтүк туһаныы — хаһаайыстыбаннай салайааччылар, партийнай тэрилтэлэр сүрүн сөрүктэра.

Бурдук совхозтар бааһыналарыгар араастаан ситэр. Сыһыт үүнүү сирин нэһэ өссө көһөөт. Нин барыта хомуур үлэтин ордук сатабыллаахтык тэрийэри, күнү дьылы таба туһанары, техниканы барытын үрдүк өгөрүмтүөлөөхтүк үлэлэтэри эрийэр. Бу үлэни быһыл Эрилик Эристин аатынан совхоз армычча тэрэһинилээхтик саҕалаата. Карл Маркс аатынан совхоз Одьүлүүннээхтэ отделениега бурдук арааран хомуйар, оттон Болугурга туюлаахтык культуралар үүнүүдэрин хомуура сотору түмүктэһэрэ күттүлэр.

Ол эрээри быһыл бурдук хомуура ситэр суох хойутаата. Быдырытын баччага совхозтарга 2400 гектар үүнүү хомуулабун буоллабына. Быһыл балабан

ыйн 1 күнүргө туругунан 500-чэка гектар эра быстарыланна. Субуруускай Хатылытыгар комбайнар бааһынара үс төгүлөөн тахсан баран тонунулар, албох биримэни сүтэрдилэр. Онон үүмүү бурдук улаханньук тохтор куттала үөскээтэ. Сага тахсыбыт жатканы хомуйтаран үлэлэтин эинэ хойутаата. Быһылгы курдук уустук хомуурга бурдук арааран быстарыына болдомто ууруллубата. Бу совхоз Соловьевнаары уонна Сыланнаабы отделениеларыгар комбайнар бааһыналарга тахсар болдөөхтөрө эинэ уһатылынна. Оттон Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдаары отделениегыгар үс комбайнтан биһрдэтэра өрөмүөннээмэккэ да турар.

Хомуурга баар техниканы барытын күргүөмнөөхтүк үүрүүрүөххэ. Маньаха быһаарар күүһүнэн комбайнердар, шофердар буолаллар. Кинилэри социалистическай куоталаһымынан илэтин хабаан, сирэй абаһаэтэлисти Салары ылыннараран, чопчу сөрүктэри туруоран тэрэһинилээхтик, үрдүк өгөрүмтүөлөөхтүк үлэлэтиэххэ.

Билингги туругунан оройуон 120 гектардаах хортуппуйун бааһыналарыттан 20-чэ гектара эра хостонко. Үлэ ордук бытааныык эинэ Субуруускай аатынан совхозка мытыллар. Бу күнүргэ общественной тэрилтэлэр, үөрэнээччилэр хортуппуй хостобунугар маассабайдык тахсымыларын тэрийиэххэ, кинилэри үрдүк көдүүстөөхтүк туһанары ситиһиэххэ, хостомуот хортуппуй гута тиэллэн, харайыллан атыгыта таһаарыллан иһэри ситиһиэххэ.

Түмүктөөн айттахха, хомуур быдыһаһыктаах, быһаарылаах күнүригэр айылда уустук уеу лубубатыгар үлэни сатабыллаахтык тэрийиң, бурдук быһыы-

тын, хортуппуйу хостобуну сүтүгэ суох мытылыга бары күүһү түмүөххэ. Партийнай тэрилтэлэр маассабай-поситическай үлэлэра ситини хаачыйыахтаах.

Кыстыкка бөлэмнэни, общественной сүбү туарар хотоһиорун өрөмүөннөөһини хомуур үлэлэрин кытта сартэ мытылаан бүтэриллаахтаах. Быһыл совхозтар 22 кыстык хотоһиоруттан билингги туругунан 9-һа эра өрөмүөннэни. Бу үлэда бачача хамаһаһымы кытынахтар, хатылаһалар өгөрдулар. Кытынаах отделениегыгар алексеовскайдар ыһамаһарынан 550 сүбү кыстымыр хотоно сыбанна.

Ол эрээри совхозтар үгүс отделениелара хотоһиору өрөмүөннөөһингэ баччалыга дээр күүтүөһиэх үлэни өгөрбөккө, сөрөхтөр аһаллаах эвенотары эрийбөккө да олоһоллор. Бу боппуруоска райсовет исполкомун бэс ыйн 1 күнүргэ быһаарымынан Сылан, Мугудай, Хөтөө, Болтоҕо отделениелара, о. д. а. тодорботулар. Маньаха совхозтар директордара, партийнай уонна профсоюзнай тэрилтэлэра, сельсоветтар исполкомнара биримэһиңгэр сөптөөх көрдөбуу туруорбатылар. Онон үлэни сылдыар эвенотары атыкка аралдыһаһаһа, эби эвенотары тэрийтөөн уонна кэлэр көмө күүһүн сатаан туһаан хотоһиор өрөмүөннэриң, кыстыкка бөлэмнэни атын да үлэлэриң ый аһаарын иһилэни ситэрэ өхсөр маада.

Күһүңгү быдыһаһыктаах, быһаарылаах хаһаайыстыбаннай хампааньыналары таба дьүөрөлөөһин, баар кыһалтары мунутуурдук туһаныы, онон Улуу Октябрь 60 сыллаах юбилейин дөстөһиңгэ көрсүү, онуе пятитетка иккис сылын ситиһинилээхтик түмүктөөһини — билингги уталытыллыбаһ, улаһан суолтаалаах сөрүкүүт.

ЮБИЛЕЙНАЙ КОМИССИЯ МУНЬАБА

Улуу Октябрьскай социалистическай революция 60 сыла туолуутугар бэлэмнээһингэ оройуоннаабы юбилейнай комиссия муньаба буолла. Муньабы юбилейнай комиссия председателэ ССНП райкомун бастаны секретара И. П. ЛИСТИКОВ салайан ытта.

Комиссия муньабар Улуу Октябрь 60 сыла туолуутун нэһэ оройуон культурнай-сырдатар учреждениялара ыттар үлэлэрин туһунан райсовет исполкомун культурбага отделеын сэмьдистсэй И. И. НАНДИНСКАЙ информациялаата. Комиссия чилиһинээрэ юбилейга дээр хаалбыт бириэмэда культура учрежденияларын үлэлэрин тесту тупсарыыга туһулаһыт нэһэ этимлэри, сүбэлэри өгөрдулар, чуолаан оройуоннаабы кыраайы үрэтэр музей экспонаттарын саҕардыы уонна байытыы, гражданаһнай сэрни уонна Ада дайдуу көмүскүүр Улуу сэрни итиннэ үлэ ө-

тераннарын ытта көрсүһүүлэри анааһиннэни үчүгэйдик тэрийиңи, юбилейнай репертуардаах агитбригадалары тэрийиң үлэлэтин, үлэ коллективтара юбилей иһиннээһи ралордарын тэрийиң, о. д. а. наадалаахтара бэлиттэниң.

Муньаһа оройуон совхозтара, промышленнай предприятиялара, производственной тэрилтэлэра Улуу Октябрь 60 сыла туолуутун чизнигэр ылымныт социалистическай эбһээтэлисти бэлэрин төлөрөн иһилэриң туһунан боппуруоска иһитиннэриңни ПССУОС бөлөмүчунайа Д. П. ДАВЫДОВА өгөрдо.

Юбилейнай комиссия илэлэри туарар нэрэ бэлэһи бырааһыныыгы нэһэ оройуон үлэһиттарин социалистическай куоталаһымыларын өссө илэтин, үрдүк көдүүстөөхтүк тэрийиңгэ нэһэ дьаһаллары ылары наадалааһынан аахта-

Сүбү аһымытын хортупкалаһыныга республикада билэрэлибит ударнай ый түмүгүнэн, атырдыах ыйн 29 күнүргэ туругунан ходуһада үчүгэй тэрэһинилээхтик, үрдүк өгөрүмтүөлөөхтүк үлэлээн социалистическай куоталаһымыга ордук көрдөрүүлэри ситиһиит маньык үлэ коллективтара оройуоннаабы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар.

СОВХОЗТАРТАН

Эрилик Эристин аатынан совхоз.

ОТДЕЛЕНИЕЛАРТАН

Болугур отделениега (Карл Маркс аатынан совхоз). Соловьев уонна Кытынаах отделениелара (Субуруускай аатынан совхоз).

ЗВЕНОЛАРТАН

- Сергеев И. И. салайар Соловьев отделениетын иллим механизациялаах эвенота.
- Дорогунов П. И. салайар Болугур отделениетын иллим механизациялаах эвенота.
- Игнатьев Н. Н. салайар Болугур отделениетын иллим механизациялаах эвенота.
- Барашнев П. Д. салайар Кытынаах отделениетын механизированнай аһардаах эвенота.
- Мондратов И. Г. салайар Хайахсыт отделениетын механизированнай аһардаах эвенота.
- Гермоганов К. Д. салайар Болугур отделениетын механизированнай аһардаах эвенота.
- Седалищев В. П. II салайар Болтоҕо отделениетын нөлөнөн үлэлиир эвенота.
- Кронников Ф. Д. салайар Соловьев отделениетын нөлөнөн үлэлиир эвенота.
- Лазарев М. И. салайар Кытынаах отделениетын нөлөнөн үлэлиир эвенота.
- Манарев Н. С. салайар Чакыр отделениетын нөлөнөн илиинэн үлэлиир эвенота.
- Абрамов Д. А. салайар Бахсы отделениетын илиинэн үлэлиир эвенота.
- Кузьмин С. С. салайар Кытынаах отделениетын илиинэн үлэлиир эвенота.
- Попов Г. Л. салайар Кытынаах отделениетын илиинэн оттуур эвенота.

Ходуһаларга, бааһыналарга

Бастың отчуттарбыт

КЫТААНАХ. Петр Дмитриевич Бөлэмнээтэ, Оттон Семен Семенович Барашков салайар механикович Кузьмин салайар сэттэ аһарданнай аһардаах эвенота бу иһиллээх илин эвенота Сылдык күнүргэ Сымрдааһа иһирэриниыга үрдүк таһаарылаахтык оттуу сылдыар. Билингги туругунан отчуттар графиктарың тоһонаан аһаран биһрдик кыһа 102,9 бырыһыан төлөрөн иһэллэр, эбэтэр биһрдик кыһаһа 38,5 тонна оттоннулар. Мань таһынаан эвено 150 тонна сыллаһи

П. СКРЯБИН,
бригадылир.

КӨМҮС ТУОРАХ КҮРЭБЭР

ОДЬҮЛҮҮН. Отделение быдылыгы 1070 гектардаах үүнүүтүттэн балабан ыйн 1 күнүргэ 288 гектар быһылнына. Гектартан ортотунан 11,5 центнер сага үүнүү кэлэр.

Балаһынара алта комбайн үлэлириттан гектарыттан 14,5 центнер дьөлэмнэни ылан, 87 гектардаах сартың валовоһуһа

127,2 тонна бурдук хонуба оройуон рекордмен комбайнера Сергей Семенович Артемьев куоталаһымыга бастаан иһэр.

Республика үгүөлөөх механизатора Николай Егорович Яковлев Артемьевы тилэх биттиһар. Кини 58 гектары быстаран 84 тонна бурдук хомуйда.

А. БАИНА

Оройуонга иккистэр

БОЛУГУР. Петр Иванович Дорогунов салайар иллим механизациялаах эвенота балабан ыйн аһаһаһымыларыгар И. И. Сергеев I күнүгэр 600 тонна оттоннон эвенотын кэһиниттэн иккис миэс-былаһыны 20 тоннаан аһарда тээ иһэр.

Е. ДЬЯЧНОВСКАЯ

50-нуу тонна оттоннулар

БОЛТОҔО. Оройуон рекорд-бастың хаачыстыбалаах оту көсмөп отчута Василий Петрович Седалищев II салайар эвенота Нуучча Ураһи төрдүк иллимчэ иллимгэр 50-нуу тонна от собо-туопкалаһа.

Кинилэр балабан ыйн 1 күнүргэ туругунан 420 тонна

М. СОЛОВЬЕВ.

Партийнай үөрэх дыйлын көрөө

САГА УЧЕБНИКТАР

Политическай литература издательствота партийнай үөрэх быйыгы дыйлыгар ананнаах учебниктары бэчээттир. Үгүс көрүнүгэр бэчээттэнэн табыстылар.

Мантан аяларга олортон сорохторун кыта билииннэрэбит.

НАЧАЛЬНАЯ ЗВЕНОБА

ССКП политикатын актуальнай бопуруостара. Бу — начальнай политическай оскуолага пособие, 384 страникалаах (1977 с.), сыаната 48 харчы. Книгэ SSKP XXV съезнин уураахтара уонна матырыяаллара, партия экономическай тутуу, советская общество социальнай сайдытын бопуруостарыгар уонна тас сыһыанга политика сырдатыллаллар, сайдылаах социалистическай обществога партия салайар, тэрийэр оруола көрдөрүлэр. Книгэ дойдуну ороутун хаһаайыстыбатын онус пятилеткага сайдытын сүүрүн туһаайыылары ырытталлар, ССКП XXV съезнин суолтата көрдөрүлэр.

Книгэ начальнай политическай оскуола истээчилэригэр уонна пропагандистарыгар ананар. Киин үгүс схемалардаах уонна диаграммалардаах, элбэх фактическай матырыяаллаах.

Рабочайдарга экономическай билии төрүтүгэр. 1977 с., 20 листеэх, сыаната 65 харчы. Эбэн 4-с таһаары. Учебника промышленность уонна промышленнай предприятие экономикатын сүүрүн бопуруостара киниэхэ барытыгар өйдөнүтүү тылланан сурулунулар. Учебник экономической үөрэхтээнин истээчилэригэр уонна пропагандистарыгар ананнаах, Книгэ элбэх схемалардаах, диаграммалардаах.

Социализм уонна үлэ. Колхозтарга уонна совхоз рабочайдартыгар аналлаах пособие, 1977 с., 224 стр., сыаната 37 харчы.

Пособие колхозтаахтары уонна совхозтар рабочайдарын экономическай үөрэхтээнин программатыгар сөп түбөһүннэрэн сурулуна. Итиннэ сайдылаах социализм усулуобуйатыгар үлэ

характернай болуулары, тыа хаһаайыстыбатыгар үлэ олорумтуотун үрдэтин уратылары уонна үлэ дьиссинининнэ, үлэинтэр производствоны салайымга кытыыларын бопуруостара киллэриллиилэр. ССКП XXV съезнин матырыяаллара учуоттаныллар.

Книгэ тыа сириин үлэинтэрин начальнай экономическай үөрэхтээнигэ аналлаах.

ОРТО ЗВЕНОБА

ССКП политика — марксизм-ленинизм олоххо киириитэ. Марксизм-ленинизм төрүттэрин оскуолатыгар үөрэтэр пособие, 416 стр., сыаната 52 харчы. ССКП XXV съезнин уураахтарыгар олохуран марксизм-ленинскэй теория уонга ССКП политикатын актуальнай бопуруостара сырдатыллылар. Итиннэ сайдылаах социализм усулуобуйатыгар ССКП оруола үрдээн иһиннэ, киин экономическай, социальнай политикатын сүүрү туһаайыылары, аан дойду эйгэтингэр үлэ ырытыллар.

Книгэ марксизм-ленинизм төрүттэрин үөрэтэр оскуола истээчилэригэр уонна пропагандистарыгар ананар. ССКП XXV съезнин матырыяалларын бары үөрэтээчилэр бу кинигэнэн эмнэ туһанар кыахтаахтар.

Научнай коммунизм начальнай курса. Эмнэ ити оскуолаларга аналлаах учебник, 25 листеэх, сыаната 70 харчы. Тердүс таһаары. Книгэ научнай коммунизм сүүрүн проблемалара боростуой форманан сурулуунулар. Балачча мнэста антикоммунизм критикатыгар ананна.

Учебник марксизм-ленинизм оскуолаларын программатыгар олохуран сурулуна. Книгэ истээчилэргэ уонна пропагандистарга ананар.

ЮБИЛЕЙДААХ СЫЛГА

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаагы отделениета сүүһү аймактын бодомтээлиннэ үрдэттилибит эбиһээтидистибиэи ыдыммыта, күөх сайын быйыгыттан сорсууга икки кичини механизациялаах эвөчү тэрийэн оту сордо.

Эвөчү Матвей Иванович Сергеев. — Бу саамай баҥаамааах ходоуабыт ааттах сүөһү быйыл олох үүмүгөх, Англият сикларга мантан 500-чээ тоннаны ыларбыт, оттон бозогини 150-чэ тоннаны кэбиһээхтин сон дүөһү сабаһаамаабыт. Күннэ 4-5 оту ту-

сүһүгэр улаханник абыраабылар. Он тынан баран көрдөрүүбүт арымчыча көбүчү буютубун от үүһүүтэ мөлтөө атахтаата. Куоталаһыаах Н. А. Васильев эвөчүгүн үлэтин-лааманын радиотан истэ олооробут. Киинлэртэ охус ардан улаханник мөһүһүт-

Оп хомуура-ударнай фронт

БЫЯННААХ КЫТЫЛГА

Репортаж

туоткалаһыны быһаарыа 80 сырыһыаннаах техника күүһү-үнн бөлөмөннэ соруктаанна. Олортон биридэстэрин сройуон резордмен отчута Н. И. Сергеев салайар. Киин «Ньюрба» совхоз Чаппандаагы отделениетин механикатора, республика аатырбыт сүһүтэ Илья Андреевич Васильев кытта социалистическай куоталаһыгы киирсон үлэһир Н. А. Васильев быйыл хэб биридиг кинити-гэр 200 тоннаттан итэргэ сүүх оту бөлөмөннэ соруктаанна, оттон баһыга чулуубут отчутун ахсын 190-куу тоннаны сордотуоткалаһырга баһаарымытыа.

МинскэйДЭЭВИ физкультурнай институт студена Владимир Повонтуун мотоспорт ситигэлээн Амма өрүс саамай көрө аймыдалаах мнэстэлэринэн Н. И. Сергеев олтуур сиригэр көтүтөн иһэбит. Звено 400-чээ гектардаах Ойуун Уулаабыт ходоуатыгар үлэһир сымдыарыгар тийэбит. Ыраактан көстөр оту таһыгар сага оту түгэхтин сымдыар агрегат дьэки барабыт. Тэиччи сорус икки МТЗ трактор бэйэ-бэйэлэрин куотуспуттуу, навесной охсордору илдинэн төтөрүтүгэр кэллэллэрэ-бараллара көстөр. Сага түгэхтэн эрэр от дьэки мустарааччы трактор бэрт сымдыратык эргичийэр-урбатылар. Үлөү-хамнаска эриллабыт көрүөлөх сага ортолорх киһи баһыныгыттан ыстаһан түһэн баһыныгы үөрө-көтө көрсөт, түүх сонун баары, оттоһун хаһымыта хайдарын сураһар.

— Манна көлөхтөн иһэнэ Налга уонна Лыаптааныга үлэһээбиннит, — дьир кэби-

руорабыт, атыннык эттэххэ, 20-25 тоннаны ылар быйыла-лааһыат.

ИТИ-КУРДУК кэһсэтэ турдаһытына звеновод волюкунанан «Беларусь» трактор кабинатын үөлэ эрэ өтөө кэһһээ көстөр отун астаран араар. Ону кэбиһээчин хип-сэбар стогометателинэн кө-төхтөрө охсон үөрүйөх хам-саннаан от үрдүгэр асөлөчү өлөрдөн кэбиһээт, кэһһи-лөн төһөр. Итинн кытта тап-кэ түсүт Юра Сергеев анал-лаах сиригэр баар буола огууста.

Звеноводтан үлэ-хамнас хаһымытын билиһиннэрэри-гэр көрдөһөбүт.

— Огустарааччыбыт Га-риил Николаевич Николаев сордох буолан уонна от үү-нүүтэ да мөлтөгүнэн му-ниуу хайтара смота. Онон ларбалааччы Виктор Васи-левкы көмөҥө бэрбиннит. Хоту-ири талах кэтэбэр сым-дылларын көрдүтүн иһи. Бу-ка, бүтөрөн эрдэхтөрө буолуо, счосубуна согуруу аһыах-таахтар. Оттон муһуууну баһыга ыктаһытына оһыт-лаах отчут Колон Ефимович Семеновна огустарааччы кө-мөҥө барар. Ити курдук хар-дарыта көмөлөсүһөн үлэһи-бит. Юбилейдаах сыл оттоо-һунун сезонугар звено бы-лаан быйыһытынан 840 тонна оту сордотуоткалаһаахтыт. Ону аһардыах ыйын 29 күнү-нээди түгүккэ 852 тоннаан толордубут, эбэтэр биридиг киниэхэ тиксэтиннэ 142-лии тонна от бөлөмөннэ. Бу хо-чобутун балаан ыйы сага-тыгар бүтөрөрбит чакчы. Кэ-һини туран бэрбит кураан

тиһэр дьэ саһыһыт. Бийи-ти мөһирүттээх сиринт манан күстөр, онон атын сирин эһин бэрдэхтэринэ оттоһо ма-тан күһүн күн-дьыл туран бэрдэһинэ эрэ ыһыммыт эбө-һээтидистибиэтин толорор кыахтаахтыт. Билиһин сымурбалар кыһыан иһэллэр. Дьэ хайһаабыт, төһө кыаһа-рынан үлэһир бадалаахтыт, — дьэи көһһиэр Иван Ива-нович.

ЗВЕНОВОД күн-дьыл үлэ-хаһаан баһыһаамааһына уһунуну көһһөһөтөһөн бы-раһыны тыһнарар уһыа тракторын кабинатыгар бэрт сымсатык олорoot, атын сү-буулар дьэки дуулуһураһы-тынан барда. Оттон ити кэ-һинэ, Н. И. Сергеев аһитини курдук, огустарааччылар су-бурууһутуунаан тус согуруу түһэ турдулар, оттон Матвей Ивановичтаах бири туспа түбүгүрэллэр, сага түгэхтин сымдыар өттөрө хайыт-үйү-үрдээбит.

Сройуон чулуу отчутугара 6 чакстаһа кэтэһэ үлэһэрэ-хам-нэстара итинини түбүгүтээх-тик, түгүтүн тэттиһээхтик ба-рарын аһына, дуоһуһа көрө-бүт, Коллектив бары чакһи-лэһэр бэдһэтэммит киирдилэ-рин ыларга бигэ баһаары-нылаахтарынан, куотала-һылаах мээрбалааһы табарыстарыттан хаалсыбат бадалаахтарынаан, оһытлаах дьэки быйыһытынан үлэһи кыһа-хото туталларынан иһэн тут-та уонна ходоуна ходоуттары-гар өссө таһаарыһаах үлэһи баһаран араһсэбит.

С. АЛЕНСЕЕВ,

каһыт анала, көрө-

Государствоҥа — элбэх эмис эти!

СҮӨҺҮНҮ КҮҮНҮНҮ УОТУУНҮ ҮЧҮГЭЙДИК ТЭРИЙЭХХЭ

КИСТЭЛ БУОЛБАТАХ, бийиги оройуоһунт совхозтара бийиһээ иккилии центнери, онтон эрэ өр-дүү үкүүр кыра сүөһүнү госу-дарствоҥа туттарыыллара сыман аһын таһса турар. Ити биричи-нэтэ биллэр. Бичат сүөһүнү үһүн кыһыны быһа уотун-төлө-һүнэн сайынны маччириннэ үк-тэһиэрэбит, салгыт төрөдүтэбит. Он тынан баран, хомойуох иһин, балаан ыйыгар үһүнүн барытын быһа түһэрэн, хара колоһунмү-түн төлө сүөһкэн кэбиһээбит. Спе-циалистар бигэргэтэллэринэн, ба-лаан ыйыгар маччат сүөһүн төлө-һүбүүтэ аттардыах ыйынаар 30-40 бырыһыан таһылар. Са-һынык мунутаан эбилиһиэртүн-түн туттарыыллара сымдыар сүө-һүлэр муһа кырата 20-30 кг сүтэрэллэр. Он аҕа 1000 сүө-һүнү туттаран хаһаайыстыба 20-30 тонна ити мөһөһүтэр.

Маныаха «Үөлэ Вуду» сов-хоз өтөтөр площадалары өһө-рөн үлэлэтэр оһыта бийиги ха-һаайыстыбаларбытыгар олохто-нуохтаах. Быйыл сройуон ба-һыт сүөһүнүттэ, специалистар ити совхозка баран маччат сүөһү-

нү күһүнү уотуу оһытын кыт-та биллэһиннэттэ. Үөлэ Вудуүлөр оһыттарынан бийыл күһүн Хатыгы Бабадагы-гар, Түйкэ, Килэнигэ, Соло-вьев Турангаар, Холторо, Төһө Дирингар, Вахсы Хомуста-гар уонна Мындаһааһыга маччат сүөһүнү уотар площадалар үлэ-лээхтэхтэр. Итилэргэ эриһтэр 400, субуруускайдар 550, Карл Маркс аатынан совхоз 600 сү-бүнү сүөһүнү төлөһүүтөхтэхтэр. Оройуон үрдүнэ 800 маччат сүө-һүнү 35 бырыһыаннаах, 300 сүөһүнү 50 бырыһыаннаах над-бавкара туттаран таһаарылаах-таах. Он-тон 400 тыһымычча солкуобай-даах ыраас барыс ылыдылаахтаах. Оттон быһырынан совхозтэр 532

сүөһүнү 35 бырыһыаннаах, 140 сүөһүнү 50 бырыһыаннаах над-бавкара туттаран 211 тыһымыч-ча солкуобайдаах барыһы ылыт-тара. Көстөрүн курдук, быйыл ити-ниһитигэр элбэх түбүкүтөх үлэ-турар. Ону таһан тэрийини — сов-хозтар уталытылаһыат сорукта-ра. Түүх кинник иһиннэ, уотар площадалары кычыллаһыт өһө-руохха маада. Площадка 115 метр уһуннаах, 50 метр туора-лаах, эргиччи күрүөлэммит буо-лара таһыгаһтаах. Ортотугар 8,5 метр көһүгүтөх, 100 метр уста-лаах гына көрдүөр өһөһүлэр. Ити көрдүөр устун сүөһү аһы-раһыон 5-7 аһаһык өһүннэти-лэһик таһылар. Көрдүөр икки

өһтүнэн — сүөһү үүһүрүсүбэккэ туран аһыр долборуктара. Пло-щадка таһыгар ууну сымдыарга уонна эһин аһылығы буһарарга КВ-300 көтөллэр туруорулаа-лар.

Аһаһыны түөрт көрүткө көм-нө араарылар. Надһинэ буола-буола аччыктатар күн өһөһүл-лэр. Ити күн сүөһүлэр уудуу-лар уонна долборукка түүх ордон хаалытын эрэ сымалар. Итичэ-тигэр сүөһү аһабыт аһын үчү-гайдык иһэриннэр, иһсэтэ көбөр. Площадкара уотуу баһаахы 20 хонугар сүөһүлэр күһүнэ түөртү-чээ устата чуһаһаары өттөм-мүт ходоуна көһчээринигэр мөч-чиһин эһиннэллэрэ маада. Оттон кинник 20 доһукка маччини төһөһүлэр, ол онугар от куор-матын 5-7 килограмма, көн-центраты 3-5 килограмма диэ-рин эбэр бэрлэлэр. Атыннык өт-лаах, аһаһык икки аһыраһы-гар 5-7 аһаһык өһүннэти-лэһик таһылар. Көрдүөр икки

